

5. SVI NARODI I VAVILON

Pregled

Prva Božija zapovest čovečanstvu nakon potopa ticala se utvrđivanja života: On im je rekao da se množe i ispune zemlju (1. Mojsijeva 9,1). Fokus ove lekcije biće bavljenje sa ljudskim pokušajem ispunjavanja ove zapovesti. Do sada, biblijski izveštaj ticao se pojedinaca (Adama i Eve, Kaina i Avelja, Seta i Noja). U ovoj lekciji, priče se tiču određenih grupa ljudi i imaju univerzalan značaj. Oni koji su preživeli potop, Nojeva tri sina, dovešće do nastanka tri grane ljudske rase, koje će konstituisati svetske nacije. Čini se da je čovečanstvo na pravom putu da ispuni zemlju i odnese Božije obličje do krajeva zemlje. Ipak, priča o Vavilonskoj kuli označava dramatično zastajanje u tom kretanju. Božija ideja o univerzalnosti biva zamenjena ljudskim idealom jedinstva i uniformnosti. Ljudi žele da budu jedno, i čak gore od toga, oni žele da budu Bog.

Teme lekcije:

1. Blagoslovi i prokletstva. Hanan, sin Hama je proklet, a Sim i Jafet su blagoslovljeni. Koje je značenje i istorijska važnost ovih prokletstva i blagoslova? Kakav uticaj oni imaju na istoriju spasenja?

2. Univerzalnost i jedinstvo. Nacije sveta žele da otpočnu zajednički projekat: da postanu jedno u protivljenju Bogu. Kako je Božija zamisao o univerzalnosti počela da se predstavlja kao ideal jedinstva?

3. Uzurpacija Boga. Graditelji Vavilonske kule sanjali su o dostizanja neba. Šta je bilo pogrešno u ovakvom načinu razmišljanja? Zašto je Bog sišao da preispita njihove pokušaje?

Komentar

Prokletstva i blagoslovi. Kletva koja je bila nad Hamovim sinom (1. Mojsijeva 9,25) u konačnici postaje poruka nade. 1. Mojsijeva 9,25 se često užasno pogrešno primenjuje na Afrikance i one koji su Afričkog nasleđa, pa je tako ovaj deo Pisma bio upotrebljavan kao religijsko opravdanje za robovlasništvo. Ipak, ovakva interpretacija ovog stiha koja obiluje netrpeljivošću i predrasudama ne može biti tačna iz dva razloga. Najpre, prokletstvo se ne odnosi na Hama već na njegovog sina Hanana. Takođe, prokletstvo se ne odnosi na Husa, Hamovog prvenca, što odmah isključuje mogućnost da se ovaj stih odnosi na Afrikance ili na one koji su Afrikanskog nasleđa. Zanimljivo, biblijske geneologije (vidi stablo nacija u 1. Mojsijevoj 10) više govore o etno-geografiji, to jest, geografskoj raspoređenosti grupa ljudi, radije nego što govore o nacionalnosti koja se tiče porekla ljudskih rasa i jezika. Sam fenomen „rase“ proizilazi iz pseudo-naučnih rasističkih i lingvističkih teorija iz 19. veka koje se zasnivaju na teoriji evolucije i samo je još jedno zlo koje je izraslo iz ovog modernog mita o nastanku sveta. Dakle, biblijske oznake za grupe ljudi kao što su „Jafeti,“ „Semiti,“ ili „Hamiti“ ne slede jasan kriterijum rase kojeg je evolucionarna teorija definisala već su mnogo kompleksnije i maglovite. Na primer: iako Hananski jezici jesu Semitski, Hanan se računa pod Hamite. Iako je Hus potomak Hama, on je i otac Nimroda, osnivača Vavilona. Elam, koji pripada ne-Semitskom narodu je sin Sima.

Drugi razlog zbog kojeg se 1. Mojsijeva 9,25 ne odnosi na crnce je taj što je pominjanje Hanana aluzija na nasljedstvo obećane zemlje, sa svim onim što ta zemlja simboliše, uključujući i spasenje sveta. U ovom kontekstu, korišćenje fraze „sluga slugama“ je ironično. „Sluga slugama“ je superlativ i znači „sluga par excellence,“ time sugerišući duhovno usmerenje i upućujući na Isusa, Slugu sluga koji dolazi da spase svet (Jovan 13,5).

Blagoslovi iz 1. Mojsijeve 9 potvrđuju ovu perspektivu. Zanimljivo je da ni Sim, ni Jafet nisu oni koji su blagoslovljeni već samo Bog (1. Mojsijeva 9,26). Takođe, iz ove perspektive, proročanstvo nas vodi dalje od skore budućnosti istorije Izrailja zabeležene u Petoknjižju, a ka spasenju čovečanstva (1. Mojsijeva 9,27). Reči kojima su proročanstva izražena se takođe odnose na jevrejski šator od sastanka (Isus Navin 18,1), a postoji i proročka aluzija na neznabošce koji će odgovoriti na Izrailjsku poruku spasenja i pridružiti se svetoj zajednici Izrailja (Isaija 66,18-20; Rimljanima 11,25). Ipak, ispunjenje ovog proročanstva zavisi najpre od ispunjenja drugog proročanstva: pokoravanja Hanana. Ovaj događaj je toliko temeljan u očima autora da se on ponovo vraća na njega na kraju blagoslova kada, po treći put, govori o Hananu kao o sluzi Sima (1. Mojsijeva 9,27; uporedi sa stihovima 25.26). Jezik u sekciji koja se bavi blagoslovima ima stil molitve: „Blagosloven da je...“ (1. Mojsijeva 9,26.27). Mojsije, autor ovog teksta i savremenik porobljenih Izrailjaca u Egiptu, moli se za spasenje Izrailja, što je osnovni i prvi korak ka spasenju čovečanstva.

Univerzalnost i partikularnost. Ova povezanost između partikularne (pojedinačne) i univerzalne perspektive je karakteristična za buduću biblijsku misao. Za razliku od Grčkog načina razmišljanja, koje promovise ideju pristupa apsolutnoj istini sada i odmah, Jevrejski proroci govore o Bogu koji je izabrao narod, i kasnije Svog Sina, kroz kojeg će objaviti Sebe čovečanstvu.

Jedna ilustracija biblijskog načina razmišljanja utelovljena je u broju 70: postoji 70 nacija koje su nabrojane u listi nacija u 1. Mojsijevoj 10 koje predskazuju 70 članova Jakovljeve porodice (1. Mojsijeva 46,27) i 70 Izrailjskih starešina u pustinji (2. Mojsijeva 24,9). Čini se da ova povezanost između brojeva 70 leži u pozadini 5. Mojsijeve 32,8, gde se govori o Bogu koji je podelio čovečanstvo „prema broju sinova Izrailjevih“. Kao što je prema Jevrejskoj tradiciji bilo 70 nacija, bilo je i 70 jezika. U Novom Zavetu, Isus šalje 70 učenika da evangeliziraju (Luka 10,1-16). Geneologija Noja, koji je bio otac zemaljskih nacija (1. Mojsijeva 9,19; 1. Mojsijeva 10,32), utelovljuje ispunjenje Božanskih blagoslova i obećanja prema Noju: „rađajte se i množite se“ (1. Mojsijeva 8,17; 1. Mojsijeva 9,1.7). Ovaj blagoslov i obećanje su takođe povezani sa prethodnim obećanjem i blagoslovom datim Adamu prilikom stvaranja (1. Mojsijeva 1,28.29).

Bog nacija, Stvoritelj sveta, i Gospod Izrailja je isti Bog. Ova činjenica ima dve bitne teološke implikacije. Prvo, to znači da Bog utiče na svet bez obzira na religijske granice. Bog je prisutan među svim nacijama. Drugo, to znači da spasenje nacija zavisi od svedočanstva Izrailja. Blagoslov nad nacijama/narodima će se ostvariti samo kroz Izrailj (1. Mojsijeva 12,3), jer je samo Izrailjski Bog pravi Bog (Jovan 4,22.23). Lekcije iz Jevrejske Biblije, iz istorije Izrailja, i iz događaja koji su se dogodili Jevrejima i koji su zabeleženi u Novom Zavetu su od otkupiteljske važnosti za sve narode.

Pokušaj ujedinjenja i uzurpacije. To što je graditeljima Vavilonske kule jedinstvo bilo od primarne važnosti je zabrinjavajuće. Fraza „A beše na celoj zemlji jedan jezik i jednake reci“ (1. Mojsijeva 11,1), odnosi se na činjenicu da su ovi ljudi koristili iste reči i imali isto

usmerenje. Priča o Vavilonu ipak beleži prvi pokušaj da se svet ujedini. Ne čudi onda to što je ovakav način razmišljanja proizveo totalitarno društvo koje nije ostavilo prostor za razlike ili neslaganja (uporedi sa Danilo 3,1-7), trudeći se uz to da zauzme Božije mesto. Zapravo, ova dva usmerenja – ka uniformnosti i ka uzurpaciji – pripadaju zajedno. Istorija je pokazala da nagon za prisilom drugih ljudi da se ponašaju i misle kao mi, neminovno vodi ka netoleranciji i progonstvu. Konačno, takva prinuda raspaljuje i ambiciju da se zauzme Božije mesto.

Takođe je značajno to što graditelji Vavilona koriste Božije reči. Prva reč, usklik *habah*, tj. „hajde“, koji dva puta uvodi u razgovor među graditeljima (1. Mojsijeva 11,3.4) je indentična sa rečima koje Bog koristi (1. Mojsijeva 11,7). Izražaj saradnje zajednice, koji se četiri puta ponavlja u 1. Mojsijeva 11,1-7 (uvek se govori u množini), podseća na božanski plural korišćen pri stvaranju (1. Mojsijeva 1,26), i time odaje nameru graditelja da uzurpiraju Božiju moć. Čaj i jevrejska reč za „kulu“ koja opisuje grad Vavilon, govori o ovoj nameri. Ova reč je povezana sa rečju *gadal*, tj. „veliki“, što implicitno uključuje ideju ambicije i slave koja se često povezuje sa samim Bogom (2. Mojsijeva 18,11). Interesantno je što tekst iz Danila 8, kojem je zajedničko nekoliko teoloških i lingvističkih motiva sa našim tekstom, koristi istu reč *gadal* kao ključnu reč koja opisuje pokušaj malog roga da se uzdigne iznad samog Boga (Danilo 8,9-11, 25). Zapravo, kula je građena sa namerom da dostigne nebesa, ova specifikacija sugeriše da je kula imala više od velike važnosti. Graditelji Vavilona vođeni su duhovnom ambicijom da zamene Boga koja je jasno naznačena u njihovoj želji da „da stečemo sebi ime“ (1. Mojsijeva 11,4). Bog je jedini čije je „ime veliko“ (1. Mojsijeva 12,2) i jedini koji može sebi da stekne ime (Isaija 63, 12.14).

Primena u životu

Prokletstva pretvorena u blagoslove: Nađite primere u Bibliji gde je nešto što je najpre bilo namenjeno za prokletstvo u konačnici postalo blagoslov. Nađite u vašem životu slučajeve u kojima vam je loše iskustvo (na primer dobijanje pozitivnog rezultata na COVID-19) pružilo neočekivane prilike za razmišljanje, zajedništvo i povratak Bogu. Zašto patnja često nosi sa sobom otkrivanje novih vrednosti i privučenost drugim ljudima i Bogu?

Jedinstvo i uzurpacija Boga: Pronađite u Bibliji i istoriji, u vašoj religijskoj zajednici, i u vašem ličnom iskustvu slučajeve u kojima se dobronamerni vođa, ili ste se možda vi, ponašali kao graditelji Vavilonske kule. Kako to da veliki ideali svetosti, jedinstva i istine često vode ka netoleranciji i ponosu? Kako nas Isusov primer nadahnjuje načinima da izbegnemo ovu grešku? Kako to da biti u pravu nije dovoljno i često proizvodi muržnju, samo-pravednost i ponos?